

Etopedie

1. Etopedie a její pojetí v systému speciální pedagogiky, vývoj etopedie uvnitř speciální pedagogiky, předmět etopedie, odlišnosti etopedie od ostatních speciálně pedagogických disciplín, spolupracující obory
b) Vývoj poruchy chování – edukační kontext, problematika včasné intervence
2. Změny v etopedii na přelomu 21. století; teorie a praxe etopedie a současné trendy v přístupech k edukaci dětí v riziku poruch chování a s poruchami chování
b) Poruchy chování spojené s agresí
3. Problematika vymezení základní terminologie etopedie, její vývoj, odlišnosti české terminologie, současné trendy
b) Poruchy chování spojené s konfliktem
4. Definice poruchy emocí a chování a jejich přínos k edukaci cílových skupin etopedie
b) Poruchy chování spojené s problémy v pozornosti – hyperkinetický syndrom, ADD, ADHD
5. Cílové skupiny etopedie, charakteristika dítěte v riziku, s problémy v chování, s poruchou chování, individuální a sociální rozměr chování
b) Sebehodnocení a jeho význam při edukaci dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování, bodový systém hodnocení chování – v procesu prevence, intervence, rehabilitace
6. Edukace dětí s dispozicí k poruchám emocí a chování v kontextu osobnostního pojetí, kvalita života jedince s poruchami chování – problematika socializačního procesu, vzdělávání a syndrom naučené bezmocnosti, sociální začlenění, problematika perspektivy a celoživotních postojů
b) Strategie řízení chování ve třídě – plánování výuky, individuální dimenze plánování ve vztahu k rizikovým žákům a k žákům s PECh
7. Systémový přístup k řešení edukace žáků s poruchami chování – prevence kázeňských problémů – škola, třída, pravidla kázně, hodnocení, vztahy, efektivita výuky, přínos projektů
b) Lež, záškoláctví – strategie intervence – principy, poradenství, provázení
8. Problematika kriminality mladistvých – charakteristika, součinnost školy při vyšetřování, otázky trestní odpovědnosti dětí a mladistvých, mediace a probace, uložení trestu
b) Individuální a sociální kauzální faktory poruchy emocí a chování, vývoj poruchy emocí a chování, rizikové a ochranné faktory ve vývoji jedince
9. Strategie výuky ve třídách s žáky s poruchami emocí nebo chování – diagnostika, plánování dlouhodobé, krátkodobé, IVP, intervenční techniky, tvorba pravidel
b) Šikana a její vývoj, intervence, spolupráce s externími pracovišti
10. Postavení dítěte v riziku a s poruchami chování v praxi etopedie (v rámci fází edukačního procesu etopedie)
b) Průběh, cíle a úkoly diagnostického procesu v diagnostickém ústavu, komplexní a perspektivní dimenze
11. Porucha řízeného chování – diagnostická kritéria, projevy, prognóza
b) Institut ústavní a ochranné výchovy – síť zařízení institucionální výchovy (DÚ, DD, DDŠ,

- VÚ), charakter ústavní/ochranné výchovy a náhradní rodinné péče – odlišnosti, zákonná opora
12. Opoziční chování u dětí, neposlušnost
b) Význam klíčové osoby pro podporu socializace dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování
  13. Závislostní chování – vývoj, prevence, intervence a podpora v jednotlivých fázích
b) Cílové skupiny etopedie v rámci běžných a speciálních škol (zařízení)
  14. Problematika edukace jedinců s poruchami emocí a chování – integrace a inkluze v hlavním proudu vzdělávání, edukace v segregovaném prostředí, mezinárodní srovnání
b) Faktory posilující odolnost dítěte vůči rizikovým vlivům, posilující vývojové faktory
  15. Specifika rizik vývoje poruch chování dětí ze sociokulturně znevýhodněných rodin
b) Probace a mediace u mladistvých a mladých dospělých
  16. Rizikové faktory životě dětí pro zvýšenou vnímavost k rozvoji poruch emocí a chování
b) Preventivně výchovné zařízení a jeho úkoly při podpoře a provázení dětí s problémy chování – uplatnění principů praxe etopedie, intervence a její průběh, cíle a úkoly
  17. Vlivy inkluzivních přístupů k výchovně vzdělávací praxi škol hlavního proudu vzdělávání se zaměřením na riziko poruch chování a poruchy chování - prevence, intervence, poradenství
b) Průběh, cíle, úkoly, principy speciálně pedagogického procesu v podmínkách dětského domova, komplexní a perspektivní dimenze
  18. Význam speciálně pedagogické diagnostiky pro edukaci jedince s problémy v chování – roviny diagnostiky, strukturované hodnocení chování, požadavek formativního charakteru hodnocení
b) Spolupráce s rodiči při edukaci jedince s poruchou chování, zdroje a bariéry spolupráce
  19. Týrané dítě – syndrom CAN – rizika pro vývoj chování, problematika prevence, intervence a podpory v edukačním kontextu
b) Průběh, cíle, úkoly, principy speciálně pedagogického procesu v podmínkách dětského domova se školou, výchovného ústavu pro mládež komplexní a perspektivní dimenze

Literatura:

ČAPEK, Robert. Odměny a tresty ve školní praxi. Praha: Grada, 2008, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1718-0.

ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 204 s. ISBN 8090261418.

ČERVENKA, Karel. Sud, který nemá dno?: Potřeby dětí s poruchami emocí a chování očima výchovných profesionálů. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 138 s. ISBN 9788021081383.

ELLIOTT, Julian a Maurice PLACE. Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie. Praha: Grada, 2002, 206 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0182-0.

HELUS, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 286 s. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-628-5.

KAUFFMAN, James M. a Frederick J. BRIGHAM. Working with troubled children. Verona, Wis: Full Court Press, 2009. ISBN 1578616786.

KAUFFMAN, James M. a Timothy J. LANDRUM. Characteristics of emotional and behavioral disorders of children and youth. Eleventh edition. New York, NY: Pearson, [2018]. ISBN 0134449908.

KOLÁŘ, Michal. Bolest šikanování. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005, 256 s. ISBN 8073670143.

KOLÁŘ, Michal. Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011, 332 s. ISBN 9788073678715.

KOPŘIVA, Karel. Lidský vztah jako součást profese. Vydání osmé, v Portále sedmé. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1147-1.

MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, 190 s. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024753096.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, Oldřich (ed). Dítě traumatizované v blízkých vztazích. Vyd. 1., Praha: Portál, 2017, 207 s. ISBN 978-80-262-1242-83

PELIKÁN, Jiří. Pomáhat být: otevřené otázky teorie provázející výchovy. Praha: Karolinum, 2002. Acta Universitatis Carolinae. ISBN 8024603454.

ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. Jak na šikanu. Praha: Grada, 2010, 155 s. Pro rodiče. ISBN 9788024729916.

ŠOLCOVÁ, Iva. Vývoj resilience v dětství a dospělosti. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 9788024729473.

VOJTOVÁ, Věra a Karel ČERVENKA. Edukační potřeby dětí v riziku a s poruchami chování: Educational needs of children at risk and with behavioural disorders. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6134-7.

VOJTOVÁ, Věra. Kapitoly z etopedie I. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6311-2.

8021035323.

VOJTOVÁ, Věra. Úvod do etopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7315-166-9.

VOJTOVÁ, Věra. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 330 s. ISBN 978-80-210-5159-1.

Právní dokumenty:

Úmluva o právech dítěte – Sdělení č. 104/1991 Sb.- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte (v aktuálním znění)

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (v aktuálním znění)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (v aktuálním znění)

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (v aktuálním znění)

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (v aktuálním znění)

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (v aktuálním znění)

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (v aktuálním znění)

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (v aktuálním znění)